

Z moci úřední soud ku položení dotyčné otázky povinen nebyl a nemůže proto vytykáno býti jako zmatek, že otázku tuto nepoložil.

Čís. 416.

Poštovní a nádražní úřad, jakož i četnická stanice jsou veřejnými úřady ve smyslu § 76 tr. zák.

K zákonnému pojmu násilí stačí násilí psychické, morální.

(Rozh. ze dne 11. dubna 1921, Kr II 110/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaných do rozsudku krajského jako výjimečného soudu v Uh. Hradišti ze dne 5. února 1921, jímž byli stěžovatelé uznáni vinnými zločinem pozdvižení dle § 68 tr. zák., rozsudek v odpor vzatý zrušil a uznal obžalované vinnými zločinem veřejného násilí dle § 76 tr. zák.

Důvody:

Nalézací soud neshledal v činu obžalovaných skutkové podstaty zločinu velezrady dle § 58 b), c), tr. zák., na který zněla obžaloba, nýbrž uznal je vinnými pouze zločinem pozdvižení dle § 68 tr. z., aniž by, jak předpisuje § 270 č. 5 tr. ř. v doslovu zákona ze dne 18. prosince 1919 čis. 1 sb. z. a n.z. roku 1920 v rozhodovacích důvodech rozsudku bylo uvedeno, kterými úvahami soud se řídil, rozhoduje právní otázky a zamítaje přednesené námitky. Ježto tedy v odpor vzatý rozsudek, předsevzav toliko zjištění, nevyložil, jak dle zmíněného zákonného předpisu byl povinen, kterými právními úvahami byl soud při rozhodování veden, a nerozvedl, kterými skutečnostmi jsou vyčerpány jednotlivé pojmové znaky zločinu pozdvižení dle § 68 tr. z., omezuje se toliko na stručný výrok, že jednání obžalovaných zakládá skutkovou podstatu tohoto zločinu, nemohl nejvyšší jako zrušovací soud přezkoumati v tomto směru názor první stolice. To však, co zjistil nalézací soud, zahrnuje v sobě skutkovou podstatu zločinu veřejného násilí dle § 76 tr. zák. a nelze proto zmateční stížnosti obžalovaných, vytykající rozsudku důvod zmatečnosti dle čis. 10, § 281 tr. ř., upříti oprávněnosti. Skutková podstata zločinu dle § 76 tr. zák. předpokládá totiž, by někdo sám o sobě nebo ve spojení s jinými násilně rušil shromáždění, ku projednání veřejných záležitostí vládou svolané, soud nebo jiný veřejný úřad v jeho schůzi, v jeho trvání nebo působnosti, nebo mu v tom násilně překážel, nebo na jeho usnesení nebezpečným vyhrožováním působiti hleděl. V té příčině zjistil nalézací soud, že 13. prosince 1920 odebrali se obžalovaní František S. a Matouš P. na četnickou stanici v R. asi se 60 jinými dělníky, z nichž asi 15 vstoupilo s nimi dovnitř, a žádali, odvolávajíce se na vyšší rozkaz, přítomného strážmistra Karla H., by jim vydal zbraně, načež strážmistr H., ježto viděl, že situace je vážná a že by byl marný odpor, nechal si vzíti pušku, kdežto ostatní obžalovaní zůstali na chodbě a před budovou, že druhý proud davu táhl ku poštovnímu úřadu, kde zakročil obžalovaný Adolf H. a že konečně i na místní nádraží odebral se obžalovaný František S. se zástupem asi 40 lidí, při čemž zůstala na poštovním úřadě a na nádraží hlídka až asi do půl 8. hodiny večerní, by úředníci dělali službu pod jejím dozorem. Pod veřejnými úřady dlužno rozuměti ony orgány státu, okresů

a obcí, které na venek, vybaveny jsou rozhodující a nařizující mocí, trvale jsou organisovány, by plnily v okruhu věcné a místní působnosti úkoly veřejné správy. K úkolům těmto patří také péče o veřejnou bezpečnost a o veřejnou dopravu, kterou mimo jiné sprostředkuje pošta a dráha. Činností, provozovanou v poštovní a železniční správě státní obstarávány jsou pak eminentně veřejnoprávní zájmy. O tom, že poštovní a nádražní úřad, jakož i četnická stanice jsou úřady veřejnými, nemůže dle toho býti pochyby, ohledně četnické stanice také již proto ne, že dle nové organisace četnictva ze dne 14. dubna 1920 čís. 299 sb. z. a n., najmě z předpisu § 3 jest zřejmo, že v každé samostatné stanici četnické sluší spatřovati veřejný úřad, chráněný § 76 tr. zák. proti násilnému překážení nebo rušení v jeho působnosti. Lhostejno při tom ovšem, je-li ústava úřadu monokratická či kolegiální. Že zmíněné úřady byly v jejich působnosti rušeny násilně, plyne ze zjištění nalézacího soudu. Při odzbrojení četnictva nejednalo se totiž toliko jen o osobu strážmistra H-a jako takového, nýbrž o představitele četnické stanice, ježto dle úmyslu obžalovaných, kteří žádali, by strážmistr H. vydal jim z b r a n ě, mělo a bylo četnické stanici v působnosti její násilně překáženo. Znemožněno bylo jí totiž, aby zakročila a podnikla to, co podle předpisů a instrukcí měla učiniti a aby byla také s to, dostáti svým úkolům a svému určení. Mimo jiné patřilo ku povinnostem jejím, jakož i druhých dvou úřadů, by neobyčejný tento případ hlásily ihned svým nadřízeným úřadům, by tyto mohly učiniti příslušná opatření. V tom bylo úřadům zabráněno, ježto podle zjištění nalézacího soudu zanechány jak u poštovního tak u nádražního úřadu hlídky, které kontrolovaly činnost úřadů těch, a není pochyby, že, kdyby byly telefonovaly úřady ony o pomoc, že by obžalovaní to nebyli propustili, ježto právě obsadili úřady, zanechavše tam hlídky jedině za tím účelem, by úřadování dělo se toliko v jejich intencích. Trestní zákon nepodává sice v žádném ze svých četných ustanovení, jichž skutkovým znakem je násilí, jeho definice. Než k zákonnému pojmu násilí dle § 76 tr. zák. stačí, jak plyne z dotyčného ustanovení, násilí psychické, morální a není třeba fysického násilí. Obžalovaní dopustili se tohoto psychického násilí tím způsobem, že uplatnili převahu massy, za nimi stojící, při odzbrojení četnictva a při obsazení poštovního a nádražního úřadu, čímž zároveň zaujali výhrůžné postavení oproti představitelům dotyčných úřadů pro případ jejich odporu. Není potřebí, by tato výhrůžka byla způsobila uvéstí představitele ty ve strach a nepokoj, stačí když činěn jí byl nátlak na ně. O tom na základě zjištění nalézacího soudu nelze pochybovati. Dle zjištění hlásil totiž obžalovaný H. poštmistroví Janu F-ovi, že musí dovoliti, by p o š t o v n í ú ř a d obsadili, ježto k tomu mají vyšší rozkaz, a na nádraží řekl obžalovaný S. přednostovi: »pane přednosto, my máme od velitelství naší strany rozkaz, o b s a d i t i s t a n i c i, již jsme obsadili poštovní úřad, odzbrojili četnictvo a doufám, že nebudete nám dělat žádných překážek, poněvadž máme rozkaz a m y t o p o d l e r o z k a z u p r o v e d e m e.« Obžalovaný H. prohlásil dále jménem ostatních, že žádají od úředníků, by dělali službu dále p o d j e j i c h d o z o r e m a že budou nyní dohlédati na všechno oni. Jednáním tímto byly zmíněné úřady a jak svrchu dovozeno, také četnická stanice ve své působnosti rušeny a nemohly jednati tak, a zaříditi to, co jim platné předpisy velely. Na tom pak, jednali-li obžalovaní z vlastního

popudu, či na základě pokynů odjinud, nezáleží, ježto § 76 tr. zák. v tom směru nerozlišuje. Že obžalovaným šlo o to, by násilně zmíněné úřady v jejich působnosti rušili a že si toho byli též úplně vědomi, vychází jasně na jevo z celého jejich počínání si a zjištěného stavu věci, najmě výroků obžalovaných. Zjištění nalézacího soudu nedovolují z důvodu shora uvedeného zaujati st a n o v i s k o k o d s o u z e n í obžalovaných pro zločin dle § 68 tr. z., odůvodňují však, jakž ukázáno, uznati obžalované vinnými zločinem veřejného násilí dle § 76 tr. zák.

Čís. 417.

Volné hodnocení výsledků průvodních soudem nalézacím nesmí se zvrhnouti v čirou libovůli.

Ku odsuzujícímu výroku dle § 93 tr. zák. třeba zjistiti vědomí pachatelovo, že napadeného obmezoval v jeho osobní svobodě proti jeho vůli.

(Rozh. ze dne 12. dubna 1921, Kr I 41/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl v neveřejném sezení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského jakožto nalézacího soudu v Hradci Králové ze dne 20. října 1920, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem zprznění dle § 128 tr. zák. a zločinem obmezování osobní svobody dle § 93 tr. zák., rozsudek v odpor vzatý zrušil a vrátil věc soudu první stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Soud nalézací přes tvrzení obžalovaného, že nevěděl, že Hermína T-ová 14. roku ještě nepřekročila, že jí měl za starší a že její tvrzení, že mu okolnost prvuvedenou výslovně sdělila, nespočívá na pravdě, vzhledem »ku zcela určité výpovědi svědkyně a ku pravdivému vylíčení věci před soudem« uvěřil tvrzení Hermíny T-ové, že obžalovanému sdělila, že chodí ještě do školy a teprve v březnu dovrší 14. rok a uznal na tomto podkladě obžalovaného vinným zločinem zprznění. Právem vytýká zmateční stížnost rozsudku ve výroku tom zmatečnost z důvodu neúplnosti dle § 281 čís. 5 tr. ř. Ovšem přenechává zákon v druhém odstavci § 258 tr. ř. posouzení svědkovy věrohodnosti volnému uvážení soudu. Avšak toto volné uvážení nelze naprosto klásti na roveň pouhé libovůli. Zákon výslovně poukazuje soud, by zkoumal průvody jak samy o sobě tak i v jich vnitřní souvislosti pečlivě a svědomitě a rozhodí otázku, sluší-li skutečnost míti za prokázanou, dle svého volného, ze svědomitého uvážení všech pro a proti svědčících průvodů čerpaného přesvědčení. Záruku, že skutečně bylo předpisu toho šetřeno, poskytují předpisy §§ 270, čís. 5, 281 čís. 5 tr. ř., týkající se obsahu důvodů rozsudku. Těmto předpisům nevyhovují však naprosto důvody rozsudku ohledně věrohodnosti dotyčného, obžalovaným popíraného údaje svědkyně. Dovolávání se pravdivého vylíčení věci svědkyní jest vůbec nemístné, poněvadž o otázce pravdivosti té ve směru závažném má právě teprve býti usuzováno a rozhodováno. Soud pak zcela mlčením pomínil výsledky trestního řízení, jež při posuzování věrohodnosti svědkyně nutně měly býti vzaty v úvahu. Především měla Hermína T-ová vzezření dívky starší 14 let, jak potvrdili soudní lékaři ve svém posudku. Dle toho neměl ovšem obžalovaný